

Δεν είμαι το φως, είμαι η νύχτα·
μα μια φλόγα λογχίζει
ανάμεσα στα σωθικά μου και με τρώει.
Είμαι η νύχτα που την τρώει το φως.

Ν. Καζαντζάκης, Ασκητική

Για τον αναγνώστη

Με το ξεφύλλισμα του βιβλίου αντιλαμβάνεται κανείς ότι υπάρχει μια σχετική ανακολουθία στην αρίθμηση των κεφαλαίων, η οποία φαίνεται εκ πρώτης όψεως παράδοξη. Είναι τουλάχιστον φρόνιμο για μένα αλλά και συνεπές προς τον αναγνώστη να πω δυο λόγια για την ιδέα πάνω στην οποία βασίστηκε η όλη δομή (τίτλοι-ενότητες και κεφάλαια). Η ιδέα αυτή υποστηρίζεται από μια λογική συμβολισμού η οποία επιχειρεί να πει εμφαντικά τα εξής:

Όλοι οι ήρωες συμμετέχουν σ' ένα διαρκές παιχνίδι μνήμης που εκτυλίσσεται ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι. Αυτό σηματοδοτεί μια εσώτερη διελκυστίνδα αισθημάτων, τα οποία άλλοτε φωτίζονται, άλλοτε τα σκεπάζει ημίφως και άλλοτε κρύβονται στο σκοτάδι, πάντα σε σχέση με το φως που κυριαρχεί στις ζωές των ηρώων.

Έτσι, τα πρώτα κεφάλαια με την αρίθμηση 1-10 και σε συνδυασμό με τον τίτλο που τα εμπεριέχει, *Φως...ημίφως...παλλόμενο φως...* Το διάφραγμα της μνήμης προσαρμόζεται, έχουν να κάνουν με την πραγματικότητα αλλά και με τη μνήμη.

Τα κεφάλαια 01-03, υπό τον τίτλο *Επισκότιση...υποσκότιση...* Το διάφραγμα της μνήμης ολοένα ανοίγει, σχετίζονται με το παρελθόν και τη μνήμη, γι' αυτό και το μηδέν μπροστά.

Τα κεφάλαια 001-003, *Συσκότιση...* Το διάφραγμα της μνήμης στο μέγιστο..., εμπεριέχουν ένα ακόμα βαθύτερο παρελθόν, γι' αυτό και τα δύο μηδενικά μπροστά.

Το κεφάλαιο 00, *Τρέμον φως...Ρύθμιση διαφράγματος...*, είναι μοναδικό, διότι αποτελεί το κατεξοχήν σημείο ισορροπίας και σηματοδοτεί την επαναφορά στην πραγματικότητα.

Τα τελευταία κεφάλαια 1-7, *Φως...Το διάφραγμα της μνήμης σταθερό, στο ελάχιστο...*, φωτίζουν εκ νέου την πραγματικότητα.

Όλοι οι τίτλοι αναφέρονται στη γνώριμη λειτουργία του διαφράγματος, όπως στις φωτογραφικές μηχανές, που εν προκειμένω αποτελεί τον ρυθμιστή της μνήμης. Υπ' αυτή την έννοια «ανοίγει» ή «κλείνει», «μεγαλώνει» ή «μικραίνει» ανάλογα με το αν κυριαρχεί το φως ή το σκοτάδι στα γεγονότα.

Τέλος, το τελευταίο κεφάλαιο έχει μόνο τίτλο και κατά κάποιον τρόπο αγγίζει –επιτρέψτε μου να πω– μια υπερβατική διάσταση για να αποδοθεί «η των παθημάτων κάθαρσις».

Σωτήρης Σαμπάνης

Φως... ημίφως... παλλόμενο φως...

Το διάφραγμα της μνήμης προσαρμόζεται.

1

Το «TZET ΛΑΓΚ» τού έπεσε βαρύ. Τέσσερις ημέρες χρειάστηκε για να συνέλθει και να προσαρμοστεί στη ζώνη ώρας της Μελβούρνης. Η υπερευαισθησία στο στομάχι και η δεδομένη δυσκολία του στον ύπνο έκαναν τις μέρες του δυσάρεστες. Αναρίθμητες σκέψεις, απίθανες εικασίες, δαιδαλώδεις συνειρμοί είχαν στήσει έναν πρωτόγνωρο χορό που ταίρι δεν είχε. Ωραία, λοιπόν! Εν τέλει ο κόσμος είναι διαφορετικός από ό,τι νόμιζε. Τι σημαίνει αυτό; Πόσο θα το πληρώσει; Αισθάνεται μόνος του σε μια έρημο απόγνωσης και σιωπής. Προσπαθεί να αντλήσει δύναμη μόνο από πείσμα. Να πει δυνατά, και να το ακούσει, «είμαι κι εγώ άνθρωπος! Ένας από εσάς. Πώς εσείς τα καταφέρνετε και περνάτε αλώβητοι από τις συμπληγάδες της αγάπης;» Το τρομερό είναι ότι αδυνατεί να κάνει κάτι. Να αντιδράσει. Νιώθει πως καταρρέει, πως είναι σε ελεύθερη πτώση. Κι εκεί που νομίζει πως πέφτει, χάνεται, φτάνει στη συντριβή, έρχεται μια σκέψη – από μηχανής θεός και σαν δίχτυ απλώνεται μεταξύ σώματος και εδάφους και αποτρέπει την καταστροφή. Όμως, η καταστροφή για τον Μιχάλη είναι πάντα παρούσα. Περιφέρεται. Τον επισκέπτεται με το πρόσωπο της αμβιβολίας. Περπατά στα ίδια σημεία και τον απειλεί. Νιώθει

να έχει πιάσει πάτο. Μέλλεται ένα ανέβασμα ή αφανισμός; Κι όμως, αυτή τη στιγμή δεν έχει καθαρό νου· πόσο μάλλον να αποφασίσει. Πεισμώνει γιατί δεν είναι σε θέση να ελέγξει τον εαυτό του. Έχει απολέσει και την τελευταία ικμάδα αυτοπεποίθησης. Απ' αυτό οφείλει ν' αρχίσει. Έχει προτερήματα. Η ευαισθησία, ο πλούσιος συναισθηματικός του κόσμος, η ευγένειά του είναι προτερήματα Γι' αυτά αγαπήθηκε. Ούτε για τη μαγκιά του ούτε για το αντρilίκι του.

Απόψε η βελτίωσή του είναι αισθητή. Έφαγε κανονικά, χάζεψε στην τηλεόραση περισσότερο. Ένωσε τη γλυκύτητα του ύπνου να τον τυλίγει. Το κρεβάτι σχεδόν του έγνεφε. Βέβαια, πρώτο μέλημα από την ώρα που πάτησε το πόδι του στο σπίτι ήταν εκείνο το γράμμα που του είχε διαβάσει από το τηλέφωνο η Ασημίνα, ενόσω βρισκόταν στην Ελλάδα. Η σημασία αυτού του γράμματος ήταν καθοριστικά ανατρεπτική. Έμοιαζε με τσουνάμι. Η πρώτη αίσθηση ήταν ότι επρόκειτο για λάθος. Ίσως και να γέλασε τότε ειρωνικά. Η αναφορά, όμως, στο όνομα της Ντορίν Πρατ έκανε τα πράγματα σοβαρά. Όσο ο χρόνος περνούσε και ο ίδιος ήταν παραδομένος σε μια ανεπανάληπτη και απερίγραπτη συναισθηματική φόρτιση εκείνων των στιγμών στην Ελλάδα, το γράμμα έπαιζε καταλυτικό ρόλο. Η ψυχική αντάρα που ακολούθησε ανέτρεψε τα πάντα. Συντόμευσε την επιστροφή του αντίθετα με την επιθυμία του. Ο σκοπός του ταξιδιού του δεν τελεσφόρησε. Τα ερωτήματα, για το οποία έψαχνε απάντηση, παρέμειναν. Προστέθηκαν τώρα και άλλα. Όποια θετική σκέψη γεννιέται, αποκεφαλίζεται αμέσως από μια άλλη αρνητική. Μα πώς είναι δυνατόν να του συμβαίνουν όλες αυτές οι ζοφερές καταστάσεις; Έχει μετανιώσει για το αυριανό ραντεβού. Δεν είναι έτοιμος. Ποτέ δεν θα είναι

έτοιμος για μια τέτοια συνάντηση. Θα ήθελε να ακυρώσει. Η ευγένειά του, όμως, τον κάνει να υποχωρήσει.

Θα διαβάσει το γράμμα που βρήκε στο σπίτι του να τον περιμένει για τελευταία φορά και ύστερα θα πάει για ύπνο. Η μέρα που θα ξημερώσει ενδεχομένως να επιφυλάσσει τόσα όσα του επιφύλαξε μέχρι τώρα όλη η ζωή του.

Κύριε Νέζη,

Με το παρόν και με τη διατήρηση κάθε επιφύλαξης εκ μέρους της διεύθυνσης του Ιδρύματος, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε σχετικά με μια προσωπική σας υπόθεση.

Λυπούμαστε για την αναστάτωση, αλλά υπάρχει ηθική δέσμευση εκ μέρους του Ιδρύματος απέναντι στην αποθανούσα Ντορίν Πρατ. Πρόκειται για τον εικοσιεφτάχρονο και επί πολλά συναπτά έτη τρόφιμο του Ιδρύματός μας ο οποίος –σύμφωνα πάντα με τη μαρτυρία της κυρίας Πρατ– είναι γιος σας. Προς ενημέρωσή σας παρατίθεται ένα απόσπασμα από το γράμμα που συνοδεύει τη διαθήκη της.

«Αγαπημένε μου Μιχάλη, η επιθυμία μου δεν αποτελεί δέσμευση για σένα. Αν ενημερώνεσαι για τον γιο μας, τότε σημαίνει πως δεν είμαι ζωντανή. Η ευθύνη για την άγνοιά σου βαραίνει αποκλειστικά εμένα και όσο ζω θα εξακολουθεί να με βαραίνει. Να, όμως, που ήρθε η ώρα να πάρεις εσύ τη σκυτάλη της αγάπης, και είσαι τόσο καλός σ' αυτό. Κατώτερη των περιστάσεων και ανάξια της αγάπης σου, σου ζητώ ταπεινά να δώσεις ένα κομμάτι της σ' αυτό το παιδί, που διψάει γι' αυτήν και θα την αναγνωρίσει. Σου είμαι ευγνώμων ακόμα και στην άλλη μου ζωή».

Σας διαβεβαιώνουμε και πάλι –το αναφέρει άλλωστε και η

ίδια ρητά— ότι η επιθυμία της δεν αποτελεί δέσμευση για σας και, φυσικά, καμία απολύτως υποχρέωση. Πιστεύουμε, όμως, ότι αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο για την απόφασή σας.

Τέλος, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι ο Μάικλ Πρατ πάσχει από εγκεφαλική παράλυση σπαστικού τύπου με κινητικά προβλήματα στη βάδιση, την ισορροπία και την ομιλία. Η πάθησή του τον καθιστά απολύτως εξαρτημένο από τη φροντίδα των άλλων. Αντιλαμβανόμαστε ότι ακούγεται δύσκολο, αλλά σύντομα θα καταλάβετε ότι το ζήτημα είναι συνυφασμένο και με το μεγαλείο της ζωής. Εξάλλου, η φροντίδα του Μάικλ εμπίπτει εξ ολοκλήρου στο πλαίσιο των καθηκόντων και του ανθρωπιστικού έργου του Ιδρύματος. Από σας ζητείται κάτι ανεκτίμητο, αγάπη. Η αγάπη σας μόνο.

Έγκειται, λοιπόν, απολύτως στη διακριτική σας ευχέρεια αν θα θελήσετε να γνωρίσετε τον κύριο Μάικλ Πρατ.

Για οποιαδήποτε πληροφορία ή περαιτέρω διευκρίνιση, αποταθείτε στην υποδιευθύντρια, κα Νάνσι Ουίλιαμς.

ΜΟΛΙΣ ΧΘΕΣ κατάφερε να ψάξει την ντουλάπα. Θυμόταν ότι κάπου είχε καταχωσιάσει τη φωτογραφία της Ντορίν. Ήταν μεγαλούτσικη, πλαισιωμένη από μια φαρδιά μεταλλική κορνίζα χρώματος ασημί —μοντέρνο σχέδιο— και ακριβή. Αναγκάστηκε να βάλει τη σκάλα και ν' ανοίξει το επάνω φύλλο της ντουλάπας. Εκεί είχε διάφορα αντικείμενα που έτσι κι αλλιώς δεν τα χρειαζόταν ποτέ. Πράγματι, στο δεύτερο ράφι, ανάμεσα σε άλλες φωτογραφίες, κιτς κάδρα ευτελούς αξίας που δεν στόλισαν τους τοίχους ποτέ και εικόνες αγίων που δεν πήγαινε το χέρι του να πετάξει, ανέσυρε τη φωτογραφία της. Κατέβηκε και κάθισε στην αγαπημένη του πολυθρόνα. Αμήχανος, περιεργάστηκε την εικόνα της. Επέ-

μεινε για κάμποσο. Μπόρεσε να δει όλες τις λεπτομέρειες του προσώπου της. Να ανασυνθέσει κάπως την παρουσία της γυναίκας που τον συντρόφεψε για τρία χρόνια περίπου. Τοποθέτησε τη φωτογραφία στο σκρίνιο του σαλονιού. Ίσως έτσι, άθελά του ή όχι, έκανε το πρώτο βήμα για την αναβίωση του παρελθόντος. Ενός παρελθόντος που δεν είχε να επιδείξει για τον ίδιο κάτι το εξαιρετικό πέραν αυτής της ερωτικής σχέσης. Μια σχέση, που ενώ ήταν ευχάριστη και υγιής, είχε ωστόσο αιφνίδια και ανεξήγητη κατάληξη.

Μπορεί όλα μεν να είχαν ξεθωριάσει στο μυαλό του στο διάβα τόσων χρόνων, αλλά δεν είχε συμβεί το ίδιο με το τηλεφώνημά της εκείνη την ημέρα στη δουλειά. Ήταν μεσημέρι, την ώρα του διαλείμματος. Βρισκόταν στο εστιατόριο. «Μίστερ Νέξης! Μίστερ Νέξης! Φορ γιου!» η υπεύθυνη του εστιατορίου κουνούσε το ακουστικό στον αέρα. Θυμάται καλά τον αιφνδιασμό και την αμηχανία του, μόλις άκουσε τη φωνή της Ντορίν. Ήταν η πρώτη φορά που του τηλεφώνούσε στη δουλειά και –όπως αποδείχτηκε– η τελευταία:

«Σε παρακαλώ Μάικλ, άκουσέ με προσεκτικά. Μη με διακόψεις και μη με ρωτήσεις απολύτως τίποτα. Αποφάσισα να χωρίσουμε. Έχω ήδη φύγει από το σπίτι. Πήρα και τα πράγματά μου. Δεν θέλω να συναντηθούμε ποτέ ξανά. Έχω μετρήσει πολύ καλά αυτό που σου λέω και δεν θέλω να το συζητήσω. Φεύγω από τη ζωή σου για πάντα και μακριά σου. Μη με αναζητήσεις. Δεν θα με βρεις. Προπαντός, θέλω να ξέρεις ότι δεν φταις εσύ. Αρκέσου στη μαρτυρία μου. Δεν είσαι εσύ η αιτία, ορκίζομαι. Σε παρακαλώ, μη βάλεις κακές σκέψεις στον νου σου. Μη βασανίσεις τον εαυτό σου με ερωτήματα και υποθέσεις. Είσαι ένας υπέροχος άνθρωπος και δεν σου αξίζει τέτοια μεταχείριση. Ξέρω πως αυτός

ο τρόπος δεν είναι ο καλύτερος. Φανερώνει δειλία, αγένεια κι εγωισμό. Συγχώρησέ με, Μάικλ! Δεν έχω το σθένος να χειριστώ το ζήτημα διαφορετικά. Πολύ δε περισσότερο να σε αντικρίσω. Συγχώρησέ με... αγάπη μου. Παντοτινή μου αγάπη!»

Έμενε άφωνος. Δεν προλάβαινε να επεξεργαστεί όσα άκουγε. Τι κεραυνός κι αυτός; Χωρισμός από τη μια... αγάπη από την άλλη. Τρέλα! Προσπάθησε να πει μια λέξη, ο δόλιος, το όνομά της δηλαδή, αλλά μόνο η μισή ακούστηκε στον αέρα και ήχησε σαν την πρώτη νότα του πενταγράμμου. Η Ντορίν έκλεισε το τηλέφωνο αστραπιαία, ρίχνοντάς τον σ' ένα κενό, που άρχισε να τον καταπίνει. Το σοκ ήταν μεγάλο. Ένας αλλόκοτος, σκοτεινός θάλαμος άνοιξε. Έπεσε μέσα του χωρίς να το καταλάβει. Τριγύριζε στα σκοτάδια του για μέρες ολόκληρες. Μάταια έψαχνε κάποιο σημείο ή γωνιά για να λουφάξει. Ακολουθούσε τη μυρωδιά της. Αυτή τον οδηγούσε με ακρίβεια στις στιγμές του παρελθόντος. Πόνος πολύς. Ζήτησε άδεια από τη δουλειά και κλείστηκε στο σπίτι. Δέχτηκε κατ' εξαίρεση –δυο φορές όλες κι όλες– την επίσκεψη της Ασημίνας. Έμεινε παραδομένος στην πίκρα του για πολύ. Του πήρε καιρό για να καταλαγιάσουν οι αναστεναγμοί. Να ελαφρύνει το στέρνο του κάπως. Να συναρμολογηθούν τα λογικά του... να γίνουν οι ενώσεις των νευρώνων... ν' ακούσει εκείνα τα τσακ, τσακ, όταν το αίμα ξεπαγώνει και ξανακυλάει στις φλέβες. Διαλύθηκε ώσπου να συνειδητοποιήσει τι είχε συμβεί ερήμην του, χωρίς να ακουστεί μια πειστική συγγνώμη από τα χείλη της Ντορίν, ώσπου να τρέξει κάπως ο χρόνος. Όσπου να υπερβεί τη συναισθηματική του ευαισθησία και να πάρει το κατόπι του φαύλου κύκλου του.

ΓΙΑ ΠΟΛΛΟΣΤΗ ΦΟΡΑ ΚΟΙΤΑΞΕ ΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ. Ο ΜΟΡΦΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΗΣΕ ΣΧΕΔΟΝ ΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ. ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΤΗΝ ΕΙΧΕ ΕΞΑΦΑΝΙΣΕΙ. ΒΕΒΑΙΑ, ΤΟΤΕ ΔΕΝ ΕΝΙΩΣΕ ΜΙΣΟΣ ΟΥΤΕ ΟΡΓΗ. ΜΗΤΕ ΠΡΟΔΟΜΕΝΟΣ ΕΝΙΩΣΕ. ΉΤΑΝ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΕΝΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΠΛΗΞΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΑΚΟΛΟΥΘΙΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ. ΕΙΧΕ ΠΕΡΑΣΕΙ ΠΟΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΦΟΥΡΤΟΥΝΕΣ. ΉΞΕΡΕ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΥΟ ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ. ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΕΤΣΙ ΝΟΜΙΖΕ. ΤΩΡΑ, ΟΜΩΣ, ΔΙΑΨΕΥΔΕΤΑΙ ΠΑΝΤΕΛΩΣ. Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΠΟΥ ΞΑΝΟΙΓΕΤΑΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΤΟΥ –ΑΝ ΒΕΒΑΙΑ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΕΧΟΥΝ ΕΤΣΙ ΟΠΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑ– ΤΟΝ ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ. Η ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΟΣ ΆΛΛΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΠΟΥ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ ΘΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙ ΤΟΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΪ. ΟΙ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΛΕΙΠΟΝΤΑΙ. Η ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΦΡΕΝΟ. Η ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΕΧΕΙ ΠΑΡΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΗΦΟΡΑ. ΤΙ ΝΑ ΠΡΟΤΑΞΕΙ ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΠΙΘΑΝΟΝ ΝΑ ΑΝΑΚΥΨΕΙ; ΚΑΙ ΝΑ Η ΣΚΕΨΗ-ΑΦΟΡΜΗ... *ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΙΚΟΣΙΕΦΤΑΧΡΟΝΟ ΚΑΙ ΕΠΙ ΠΟΛΛΑ ΣΥΝΑΠΤΑ ΈΤΗ ΤΡΟΦΙΜΟ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΑΣ... ΕΡΧΕΤΑΙ ΚΑΙ ΚΟΥΜΠΩΝΕΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ. ΕΝΙΣΧΥΕΙ ΜΆΛΛΟΝ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΌΤΗΤΑ. ΟΥΤΕ ΨΥΛΛΟΣ ΣΤΟΝ ΚΌΡΦΟ ΤΟΥ...*

ΤΙΝΑΞΕ ΤΗ ΣΚΕΨΗ ΑΠΌ ΤΟ ΜΥΑΛΌ ΤΟΥ. ΈΤΡΙΨΕ ΜΑΛΑΚΆ ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΌ ΤΟΥ ΧΈΡΙ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΑΚΪΝΗΣΕ ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΜΟΥΔΙΑΣΕΙ. ΑΚΟΥΪΜΠΗΣΕ ΤΟΝ ΑΥΧΈΝΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΥΘΡΌΝΑ ΚΙ ΈΚΛΕΙΣΕ ΤΑ ΜΆΤΙΑ. Η ΕΙΚΌΝΑ ΤΗΣ ΝΤΟΡΙΝ «ΔΙΑΓΚΩΝΪΣΤΗΚΕ» ΜΕ ΆΛΛΕΣ ΚΑΙ «ΧΤΪΠΗΣΕ» ΤΗΝ ΠΌΡΤΑ ΤΟΥ. ΕΙΧΕ ΠΟΛΛΆ ΧΡΌΝΙΑ ΝΑ ΤΟΝ «ΕΠΙ-ΣΚΕΦΘΕΪ». ΔΕΝ ΘΥΜΆΤΑΙ ΚΑΝ ΑΠΌ ΠΌΤΕ. ΜΆΛΛΟΝ ΜΕΤΆ ΑΠΌ ΕΚΕΪΝΌ ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΪΗΜΑ ΠΟΥ ΤΟΥ ΕΙΧΕ ΚΆΝΕΙ ΣΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ. ΈΚΤΟΤΕ ΔΕΝ ΥΠΉΡΞΕ ΙΧΝΟΣ ΖΩΗΣ ΑΠ' ΑΥΤΉ. ΔΕΝ ΕΙΧΕ ΜΕΪΝΕΙ ΜΗΤΕ Η ΣΚΌΝΗ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ. ΤΗΝ ΕΙΧΕ ΞΕΧΆΣΕΙ. ΠΟΤΈ ΜΑ ΠΟΤΈ ΣΤΑ ΤΌΣΑ ΧΡΌΝΙΑ ΔΕΝ ΤΗΝ ΕΙΧΕ ΜΝΗΜΟΝΕΪΣΕΙ. ΔΕΝ ΤΗΝ ΕΙΧΕ ΑΝΑΖΗΤΉΣΕΙ. ΟΥΤΕ ΠΟΥ ΘΥΜΌΤΑΝ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ. ΕΙΧΑΝ ΠΕΡΑΣΕΙ ΕΪΚΟΣΙ ΟΧΤΨ ΧΡΌΝΙΑ. ΤΗΝ ΞΑΝΑΚΟΪΤΑΞΕ ΜΕ ΒΛΈΜΜΑ ΑΦΗΡΗΜΈ-

νο. Αμέσως η Ντορίν της φωτογραφίας χαμογέλασε, έσιαξε λίγο το μπουστό της και κάθισε στο σαλόνι σε μια θέση του παρελθόντος... όμορφες στιγμές, όσο πιο όμορφες, τόσο πιο βασανιστικές. Πόσο γρήγορα περνάει ο χρόνος!

Σαν να είναι μόλις προχθές που η καλή του τύχη την έφερε στο διάβα του. Τέλη Σεπτέμβρη του 1975. Ήταν μια υπέροχη μέρα σαν ανοιξιάτικη, μολονότι ψιλόβρεχε εκείνο το απόγευμα, την ώρα που βγήκε στη στάση να πάρει το τραμ για την παραλία του Έλγουντ. Εκεί τη συνάντησε, κάτω από το κιόσκι. Βαστούσε ένα χοντρό βιβλίο στο χέρι. Από τριάντα μέτρα διέκρινε μια γυναίκα να περιμένει ολομόναχη. Όσο πλησίαζε προς τη στάση, το ενδιαφέρον του αυξανόταν. Σταμάτησε πρώτα λίγο πιο κει, σε μια απόσταση που να του επιτρέπει να την περιεργάζεται με λοξές διακριτικές ματιές. Ύστερα, και μέχρι να φανεί το τραμ, έκοβε μικρές βόλτες για να δει περισσότερα. Δεν ήταν όμορφη. Από μακριά φαινόταν πιο ωραία. Καλοβαλμένη, όμως, και περιποιημένη πολύ. Ένα εκρού φουλάρι γύρω από τον λαιμό σαν μισοφέγγαρο έκανε μια λεπτή αντίθεση στο σκούρο ντύσιμό της. Βέρα στα χέρια πουθενά, αν και τα δάχτυλα του αριστερού της χεριού δεν φαίνονταν καλά. Τρία μικρά πλάγια βήματα και η επαλήθευση ήρθε.

«ΜΕ ΣΥΓΧΩΡΕΙΤΕ, μήπως ξέρετε ποιο τραμ πρέπει να πάρω για το Έλγουντ Μπιτς; Θέλω να κατέβω στη στάση του Λούνα παρκ», τον αιφνidiάσε.

«Ναι, ναι, βέβαια, θα πάρετε το 27 ή το 12, και τα δύο περνάνε από το Λούνα παρκ. Στην ίδια κατεύθυνση πάμε. Εγώ θα κατέβω μια στάση πριν από τη δική σας», έδωσε με τη σειρά του την απάντηση.

Το τραμ ήρθε. Η άγνωστη γυναίκα μπήκε πρώτη. Ενώ υπήρχαν θέσεις άδειες, κάθισε δίπλα σε μια ηλικιωμένη κυρία. Ο Μιχάλης το ερμήνευσε ως ανασφάλεια. Κάθισε, όμως, ακριβώς πίσω της. Τα καλοχτενισμένα σπαστά μαλλιά της έφτιαχναν έναν ομοιόμορφο όγκο, που σκέπαζε το φουλάρι και τον αυχένα της. Παρατηρούσε κάθε λεπτομέρεια πάνω της. Μύριζε το άρωμά της. Έβλεπε εν μέρει το προφύλ της, καθώς έστριβε το κεφάλι της. Τελικά, ήταν πράγματι καλοβαλμένη. Σοβαρή μεν αλλά με μια χαμογελαστή έκφραση συνάμα. Ενέπνεε εμπιστοσύνη. Του φάνηκε ότι βρέθηκε ξαφνικά σ' ένα ξέφωτο, μια καταπράσινη πλαγιά όπου μπορούσε να τρέξει και να αφηθεί σε μια αίσθηση ελευθερίας πρωτόγνωρη. Πολύ σημαντική για κείνον. Κάποια στιγμή έσκυψε κοντά στο αφτί της.

«Στην επόμενη στάση κατεβαίνετε».

«Α, σας ευχαριστώ», ανταποκρίθηκε γέροντας το κεφάλι της λοξά και πίσω, κοντά στο πρόσωπό του.

Ο Μιχάλης σηκώθηκε. Προχώρησε στην έξοδο και πήρασε δίπλα της. Το σώμα του άγγιξε ελαφρά τον ώμο της. Την κοίταξε, έστειλε ένα τελευταίο συγκαταβατικό χαμόγελο και κατέβηκε. Οι πόρτες έκλεισαν πίσω του και το τραμ ξεκίνησε αφήνοντας ένα ανατριχιαστικό γούλισμα. Αν και ήθελε να κοιτάξει προς το μέρος της, δεν το έκανε. Ήδη ένιωθε παράξενα. Πάσχιζε να ξεφορτωθεί μια στιγμιαία αλλά βέβαιη αίσθηση για έναν «έρωτα» ολωσδιόλου υποθετικό και ταυτόχρονα απομακρυσμένο, έως άπιαστο. «Δεν θα την ξαναδείς ποτέ, βρε βλάκα», ψιθύρισε στον εαυτό του και άρχισε να περιπλανιέται άσκοπα και τεμπέλικα στους δρόμους. Η εικόνα της άγνωστης γυναίκας, όμως, δεν τον αποχωρίζονταν. Έφευγε κι ερχόταν. Καθώς βάδιζε χαζεύ-

οντας τις βιτρίνες, ήταν στιγμές που μια αίσθηση απογοήτευσης τον κυρίευε. Αισθανόταν ότι έχασε μια ευκαιρία να μετατρέψει την τυχαία συνάντηση σε μια ουσιαστική γνωριμία. Τα έβαζε με τον εαυτό του και τη δειλία του να ανοιχτεί. Να εμπιστευτεί τους συνανθρώπους, να ανοιχτεί σε επικοινωνία, να εκφράσει συναισθήματα. Να δώσει τελικά ένα διαφορετικό νόημα στη ζωή του. Η ρουτίνα του –δουλειά, σπίτι, δουλειά–, που τον είχε σχεδόν αποκλείσει από άλλα ενδιαφέροντα και του είχε επιβάλει έναν μονότονο ρυθμό ζωής, έπρεπε να σπάσει. Μια ευκαιρία ακόμα χάθηκε. Ένας τυφλός νεαρός, μερικά μέτρα απέναντί του, που ανίχνευε με το μπαστούνάκι του το πεζοδρόμιο, τον τράβηξε από τις σκέψεις του. Παραμέρισε να τον διευκολύνει. Ο νεαρός αντιλήφθηκε την παρουσία του.

«Με συγχωρείτε, πώς μπορώ να πάω στη διασταύρωση των οδών Φιτζρόι και Παρκ;»

Ο Μιχάλης αιφνιδιάστηκε. Η σκέψη του δεν είχε προλάβει να ξεπερδέψει με τη φιγούρα της άγνωστης γυναίκας.

«Είσαι σχετικά κοντά, λοιπόν...» είπε και περιέγραψε λεπτομερώς την κατεύθυνση. «Ελπίζω ότι δεν θα δυσκολευτείς να τη βρεις. Μπορώ, όμως, να σε οδηγήσω μέχρι εκεί», συμπλήρωσε. Ο νεαρός τον ευχαρίστησε και ταυτόχρονα αρνήθηκε με χαρακτηριστική ευγένεια.

Δεν θα είχαν περάσει τέσσερα-πέντε λεπτά, όταν συνειδητοποίησε ότι είχε δώσει λάθος πληροφορίες. Η διασταύρωση που ζητούσε ο νεαρός ήταν πιο μακριά. Δύσκολα να φτάσει μέχρι εκεί. Μόλις σκέφτηκε ότι θα στεκόταν ανυποψίαστος σε λάθος σημείο, τον κυρίευσε πανικός. Έτρεξε να τον βρει.

«Συγγνώμη! Είμαι ο άνθρωπος που σε έστειλε εδώ».

«Α, ναι;»

«Έκανα λάθος, με συγχωρείς, η διασταύρωση που ψάχνεις είναι αλλού, μακρύτερα. Ντρέπομαι. Θα σε ταλαιπωρούσα άδικα...ο ανόητος. Έλα, θα σε οδηγήσω μέχρις εκεί»

«Μην ανησυχείτε! Πείτε μου, μπορώ να πάω μόνος μου».

Ο Μιχάλης επέμεινε. Τον έπιασε από το μπράτσο και άνοιξαν το βήμα.

ΣΤΗ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΟΔΩΝ Φιτζρόι και Παρκ μια γυναίκα με ένα βιβλίο στο χέρι περίμενε. Μια γνώριμη γυναίκα.

Αυτή τη φορά συστήθηκαν.

«Πρόκειται για διαβολική σύμπτωση», είπε χαμογελώντας η Ντορίν Πρατ. Σ' αυτή την πόλη μπορεί να περάσουν χρόνια και να μη συναντήσεις κανέναν γνωστό, κι εμείς συναντηθήκαμε δύο φορές μέσα σε τρεις ώρες. Δεν είναι απίστευτο;»

«Και σημαδιακό», συμπλήρωσε ο Μιχάλης, ο οποίος εκμεταλλευόμενος τη συγκυρία βρήκε το θάρρος να ζητήσει να μιλήσουν στον ενικό και... το τηλέφωνό της.

Η Ντορίν Πρατ, εκπαιδύτρια τυφλών ατόμων στο σύστημα ανάγνωσης Μπράιγ, άρχισε να μπαίνει στη ζωή του. Η μικρή δόνηση είχε πραγματοποιηθεί. Οι μεγαλύτερες περιμέναν και δεν άργησαν να έρθουν. Όπως συνήθως, ένα γεύμα, μια πρόσκληση στο σπίτι, όπου οι πρώτες, οι σημαντικότερες ώρες, οι ώρες που έσκυψε ο ένας στην ψυχή του άλλου συνοδεύτηκαν με ποτό ξεφυλλίζοντας ένα άλμπουμ με φωτογραφίες. Και να που οι ψυχές αφυπνίστηκαν και οι πρώτοι τριγμοί ακούστηκαν. Μαζί και οι προδότριες ανάσες, τα δειλά χάρδια, τα αχειραγώγητα φιλιά, οι αγκαλιές που έδιναν την αίσθηση της αθανασίας. Το δόσιμο, το ταξί-

δι. Έστησε κι ο έρωτας αφτί, διέλυσε σύννεφα και αμφιβολίες, έστρωσε κρεβάτι. Τους βρήκε το ξημέρωμα αγκαλιασμένους, με την πρώτη ζεστή καλημέρα να μη βγαίνει από τα χείλη και το γλυκό ρίγος να διατρέχει τις φλέβες τους σαν ελαφρύ αεράκι ευδαιμονίας. Δεν ήθελαν να αρθρώσουν λέξη, μην τυχόν και σπάσουν τη σιγή που έθρεψαν τα βλέμματά τους. Μη διαταράξουν τη σημαντικότητα που υπογράμμισε τις ιερές στιγμές τους. Τι σύμπτωση! Δυο φορές μέσα σε λίγη ώρα! Έλεγαν και ξανάλεγαν με θαυμασμό και απορία κάθε τόσο, θέλοντας να αποδώσουν στη μυστήρια δύναμη της σύμπτωσης τη μοναδικότητα του έρωτά τους.

Εκείνο που ο Μιχάλης δεν επιδίωκε, μια σοβαρή ερωτική σχέση που να έχει διάρκεια και να γεννά υποχρεώσεις και δεσμεύσεις, είχε ήδη συντελεστεί απροσδόκητα. Για τον Μιχάλη, λοιπόν, τα πράγματα ήταν λίγο συγκερατημένα από την πρώτη στιγμή. Σύντομα, όμως, όταν η Ντορίν του αποκάλυψε τον καθολικό έρωτά της, τον αποδέχτηκε και ακολούθησε. Στην αρχή δειλά, άπειρος ων, αλλά στη συνέχεια φούντωσε. Άφησε τον εαυτό του πιο ελεύθερο, ένιωσε την ανάγκη να εκφράσει κάτι βαθύτερο, χωρίς να έχει την εντύπωση ότι κινδυνεύει. Μαλάκωσε τη συμπεριφορά του, ξεδιάλεξε όμορφες λέξεις να έχει να πει. Ξεδίψασε τα αισθήματά του. Βρήκε κίνητρο να βγει λιγάκι από τη ρουτίνα του εργοστασίου. Πήγαν στο θέατρο. Τρελαινόταν για τα μιούζικαλ, εκείνες τις υπέροχες υπερπαραγωγές που ερχόντουσαν από το εξωτερικό –κατά βάση από το Λονδίνο– και έκαναν πάταγο με την επιτυχία τους. Όταν δε αξιώθηκε να πάει μαζί της να δει την όπερα Αϊντα στο κεντρικό στάδιο της Μελβούρνης, έχασε τα μυαλά του. Ακόμα και τώρα, σε κάθε ευκαιρία, αφηγείται με λεπτομέρειες το μεγαλείο που

έζησε και είναι σαν να το ξαναζεί. Οι πρώτοι επτά μήνες κύλησαν σ' ένα κλίμα ιδιαίτερης κατανόησης. Όπως οι περισσότεροι ερωτευμένοι, έτσι κι αυτοί πίστευαν πως ο έρωτάς τους ήρθε αποκλειστικά και μόνο για να ομορφύνει τις ζωές τους, χωρίς να διαταράξει τις μέχρι τότε προσωπικές ισορροπίες και συνήθειες και των δύο.

Με ερωτήματα αναδύθηκε η θύμηση της Ντορίν απόψε. Πήρε τη θέση της πάλι στην καθημερινότητά του χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια. Από τώρα και στο εξής θα τον απασχολεί όσο το ζήτημα του υποτιθέμενου γιου θα μένει ανοιχτό. Με ερωτήματα θα καταδυθεί στη σκοτεινή νύχτα. Ποτέ μα ποτέ ο Μιχάλης δεν έμαθε κάτι περισσότερο γι' αυτή τη νεαρή γυναίκα, που συνάντησε στα πρώτα βήματα της επαγγελματικής ζωής της, όπως του είχε πει. Δεν πήγε ποτέ πίσω να ψάξει την καταγωγή της, τα νεανικά της χρόνια. Τη γνώρισε στα είκοσι οχτώ της. Και καλά, στα τρία χρόνια που έζησαν μαζί δεν είχε ποτέ την ευκαιρία να ρωτήσει και να μάθει κάτι περισσότερο; Αρκέστηκε στα όσα του είχε πει; Εντάξει, έφυγε κάποια στιγμή από την Ελβετία για να έρθει στην Αυστραλία. Για τουρισμό; Ήταν μια νεανική παρόρμηση που της βγήκε τελικά σε καλό; Αναζητούσε καλύτερη τύχη; Τι την είχε σπρώξει σ' αυτή την απόφαση; Ήξερε βέβαια πως ήταν μοναχοπαίδι. Έχασε τη μητέρα της νέα λόγω αρρώστιας. Έμενε με τον πατέρα της, ο οποίος ήταν διευθυντής και μέτοχος φημισμένου εστιατορίου στις Άλπεις. Του είχε αναφέρει ακόμα και κάτι σχετικό μ' ένα πλοιάριο που έκανε τοπικά δρομολόγια στις λίμνες. Αυτά, όπως συμβαίνει συνήθως, τον παρέπεμψαν στον κοινότοπο συνειρμό ότι ο μπαμπάς, δηλαδή η οικογένειά της, ήταν ευκατάστατη. Και για να έχουμε καλό ερώτημα, αφήνεις τέτοια εύνοια ζωής

για να πας σε άλλη χώρα; Με ποιο κίνητρο; Ή, μάλλον, πόσο ισχυρό θα πρέπει να είναι το κίνητρό σου;

Τρία χρόνια μαζί δεν ήταν αρκετά για τον Μιχάλη να πάρει απαντήσεις. Εδώ που τα λέμε, είκοσι και τριάντα χρόνια συμβίωσης και δεν φτάνουν να πεις ότι ξέρεις τον σύντροφό σου. Ό,τι θέλει κρύβει ο άνθρωπος και για όσο επιθυμεί. Αυτό το κρυφό, που συνυπάρχει και ανατροφοδοτείται από την ικανοποίηση μιας μετέωρης αίσθησης παρανομίας, ίσως να είναι το αλάτι της ζωής για πολλούς. Είχε, βλέπεις, κι ο Μιχάλης το μειονέκτημα να μη θέτει ερωτήσεις. Η περιέργεια ήταν κυριολεκτικά ξένη προς τον χαρακτήρα του. Ίσως αυτό να εκτίμησε και η Ντορίν και να κράτησε στο σκοτάδι ή στα αζήτητα το όποιο παρελθόν της. Ποιος ξέρει, αν ο Μιχάλης είχε ενδιαφερθεί περισσότερο, ίσως να είχε πάρει και τις ανάλογες απαντήσεις. Ίσως πάλι, αν η Ντορίν έβλεπε το ενδιαφέρον του ζεστό για κείνη, να μην τον εγκατέλειπε. Προς το παρόν κρατά με νύχια και με δόντια την ψυχραιμία του. Η απόφασή του δεν έχει διαμορφωθεί οριστικά. Εντούτοις προσανατολίζεται στο να βάλει μια τεράστια τελεία και παύλα για το ζήτημα στην αυριανή συνάντηση με την Ουίλιαμς. Κάπου εκεί τον οδήγησε και η κουβέντα που είχε με την Ασημίνα αυτές τις μέρες.

«Αν θυμάσαι, δεν μου είχε προκαλέσει και την καλύτερη εντύπωση. Σου το είχα πει. Γι' αυτό απέφευγα, όσο ήσαστε μαζί, να βγαίνουμε. Κάτι δεν μου άρεσε σ' αυτή τη γυναίκα. Ακόμα και ο τρόπος που έφυγε, ρε συ Μιχάλη...»

«Ε, τι...»

«Αναξιοπρεπέστατος, γελοίος! Σε αδίκησε. Άξιζες εσύ αυτή τη συμπεριφορά;»

«Έλα, βρε Ασημίνα μου! Τι συζητάς τώρα!»